

PRACE NIEBEZPIECZNE W LEŚNICTWIE OKOCIM

Nadleśnictwo Brzesko informuje, że w dniu 02 października br. zostały przeprowadzone skomplikowane cięcia w pododdziale 51 d (uroczysko Garbatka) w obrębie napowietrznej linii energetycznej NN i linii teletechnicznej (etap 1).

Po wyłonieniu firmy specjalistycznej do tzw. "drzew trudnych" zostaną usunięte chore drzewa rosnące w strefie przejściowej przy chodniku w ciągu ulicy Okocimskiej - na odcinku będącym w zarządzie Nadleśnictwa Brzesko (etap 2). Cięcia prowadzone są w ramach planowych cięć rębnych wynikających z przebudowy drzewostanu zgodnie z obowiązującym Planem Urządzania Lasu.

- poddział 51 d uroczyska Garbatka leżący powyżej Browaru Okocim to drzewostan z sadzenia założony na gruntach porolnych początkiem XX wieku, najprawdopodobniej przez służbę leśną barona Jana Albina Goetza Okocimskiego. W tamtych czasach podejście do lasu miało charakter wybitnie agrotechniczny, ze szczególnym naciskiem na plodozmian i szybkie korzyści finansowe. Praktyka leśna tamtego okresu dopiero poznawała pierwsze zaczątki siedliskoznawstwa leśnego, czyli wiedzy o warunkach glebowych i czynnikach klimatycznych kształtujących dany obszar, a przy sadzeniu nowych drzew kierowano się przede wszystkim przesłankami ekonomicznymi, a nie przyrodniczymi.

Grunty rolne tzw. Garbatki zostały w tamtych latach obsadzone szybko rosnącym dębem czerwonym, robinią akacjową, jesionem wyniosłym i modrzewiem europejskim, a w mniejszym stopniu wolniej rosnącym dębem szypułkowym. Aktualny stan zdrowotny obszaru objętego przebudową drzewostanu jest zły - widoczne są rozległe nekrozy i zgnilizny u podstawy szyi korzeniowych jesionów, które są opanowane przez chorobę określaną jako *Zespół zamierania jesionu*. Objawy zamierania drzew i drzewostanów jesionu wyniosłego obserwowane są w Polsce, jak również w całej Europie. Niestety do tej pory nie udało się opracować skutecznego antidotum na ten proces chorobowy, który prowadzi nieuchronnie do całkowitego rozpadu całych drzewostanów jesionowych i wydzielenia się tego gatunku - co możemy zaobserwować w niedalekiej odległości, wędrując do lasu położonego nad Restauracją Pawilon w Brzesku.

Widoczne u podstawy jesionu zgnilizny to ostatni sygnał na kontrolowane usunięcie drzewa, które stwarza bardzo duże zagrożenie samoistnym wywróceniem. Garbatka, z uwagi na swoje położenie, jest lasem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców Brzeska i okolic, więc odpowiedni stan sanitarny lasu i troska o bezpieczeństwo osób go odwiedzających jest priorytetem.

Również dęby czerwone, obcy gatunek pochodzący z Ameryki Północnej masowo wprowadzany w przeszłości, powszechnie lubiany i ceniony dla wartościowego drewna, po latach okazał się gatunkiem mocno inwazyjnym, podobnie jak robinia akacjowa (grochodrzew). Problem inwazji biologicznych jest uznawany za istotny element globalnych zmian związanych z działalnością człowieka. Inwazje są jedną z głównych przyczyn utraty siedlisk i spadku różnorodności biologicznej na świecie. Badania naukowe i wieloletnie obserwacje potwierdziły, że obecność dęba czerwonego w drzewostanie negatywnie oddziałuje na rodzime gatunki drzew i poważnie zniekształca naturalne siedliska przyrodnicze.

W ostatnich latach coraz powszechniejszym zjawiskiem staje się problem tzw. zamierania drzewostanów dębowych. Jego przyczynę można upatrywać w kompleksie czynników abiotycznych i biotycznych prowadzących do osłabienia, a następnie do

zamierania drzewostanów dębowych. Choroba ta rozpoczyna się najprawdopodobniej od wystąpienia szeregu czynników osłabiających, takich jak susze, wahania wód gruntowych, żery owadzie itp. W ich wyniku drzewa zaczynają zamierać, a proces ten może dodatkowo przyspieszyć porażenie przez grzyby chorobotwórcze. Pierwszym zauważalnym objawem zamierania dębów jest blednięcie, marszczenie się i przedwczesne opadanie liści. Następnie, na pędzie głównym pojawiają się liczne pędy przybyszowe (tzw. wilki), a na pniu brunatne, czarnobrazowe plamy, widoczne na przekroju poprzecznym. Niekiedy z pęknięć kory wysącza się brunatna ciecz. Niestety, terapia jest nierealna, sprowadza się jedynie do usuwania porażonych drzew i jak najszybszym wywożeniu ich z lasu.

- leśnicy z Nadleśnictwa Brzesko planują w tym fragmencie lasu częściową przebudowę w oparciu o różne sposoby cięć, w tym cięcia zupełne dla zapewnienia optymalnych warunków odnowienia naturalnego i łączonego oraz w celu utworzenia drzewostanu wielogatunkowego o zróżnicowanej strukturze przestrzennej i wiekowej. Działanie prowadzone w ramach rębni stopniowej udoskonalonej będą przebiegały następująco:

> w miejscu zamierającego drzewostanu jesionowego zostanie wykonane cięcie zupełne z pozostawieniem drzew biocenotycznych takich jak: wiązy, zdrowe lipy, czereśnie oraz naturalne odnowienie jaworowe. Obszar po cięciu zupełnym i uprzątnięciu drewna, po odpowiednim przygotowaniu gleby zostanie objęty odnowieniem z sadzenia drzewkami rodzimego dębu szypułkowego;

> w fragmencie drzewostanu, gdzie rosną dęby czerwone z modrzewiem zostaną wykonane cięcia częściowe eliminujące dęba czerwonego z pozostawieniem zdrowych modrzewi, które zostaną podsadzone jodłą pospolitą, a we fragmentach mocniej odśloniętych modrzewiem europejskim

> w strefach przejściowych tj. pod zbiornikami RPWiK Brzesko oraz w ciągu ul. Okocimskiej zostaną założone remizy biocenotyczne z niskich drzew (śliwa tarnina, klon polny) i krzewów (głóg, dzika róża)

> powyższe działania wpisują się w działania adaptacyjne gospodarki leśnej do zmian klimatu.

Sadzenie nowego lasu Garbatka planowane jest na wiosnę 2026 r. i będzie połączone z wielką akcją eventową, gdzie do procesu sadzenia nowego drzewostanu zostanie zaproszona społeczność miasta Brzeska (szkoły, instytucje publiczne i firmy chcące uczestniczyć w działaniach na rzecz środowiska naturalnego).

Długotrwały i mozolny proces przebudowy i zabezpieczenia istniejących drzewostanów prowadzony przez leśników, może sprawiać wrażenie, jakbyśmy intensywnie pozyskiwali drewno z tego fragmentu "miejskiego" lasu, jednak gospodarka leśna na terenie Leśnictwa Okocim jest prowadzona w bardzo racjonalny sposób.

Podjęte działania będą w zgodzie z zapewnieniem trwałości lasu oraz połączą funkcje ochronne, społeczne i produkcyjne lasu znajdującego się w obrębie miasta. W wyniku tych prac las zostanie udostępniony dla okolicznych mieszkańców i turystów chcących go odwiedzić.